Пам'ятайте про Україну!

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 30 Montgomery St Jersey City, N J 07302
Телефони (201) 434-0237 (201) 434-0807
УНСоюз (201) 451-2200

РІК XC. Ч. 98. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ЧЕТВЕР, 26-го ТРАВНЯ 1983 ЦЕНТІВ 25 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, MAY 26, 1983 No. 98. VOL. XC.

Американський журнал пише про нищення українських селян

Ню Йорк, Н. Й. — Американський журнал „Фрідом ет іщю" (ч. 72 за травень-червень, 1983), що його видає „Фрідом Гавз" в Ню Йорку, помістив статтю про „Хліб, риж і свободу" авторства Міріям і Айвана Д. Лондона (Бруклин коледж) і Та-лінг Лі.

Автори приходять до висновку, що так в СССР, як і у Китаї селянство ставилося вороже до примусової колективізації.

Аналізуючи колективізацію в Україні, автори пишуть: „Питання страху режиму перед незалежним селянством набирає правдивих форм у світлі ранньої історії режиму (совєтського), який позначався селянськими повстаннями та сильним спротивом селянства, головно в Україні. Кампанія Сталіна в 1929 році, „ліквідувати кулаків як ворожу клясу", була на ділі війною, спрямованою проти всього селянства, з особливою ціллю зліквідувати найбільш підприємчивий і працьовитий елемент. Мільйони селян було викинено з родинами з їхніх господарств і депортовано як волоцюг на далеку північ і в Сибір, під час чого багато з них загинуло. Селянство було вкінці здесятковано під час карального голоду в 1932-33 роках, коли на підставі навіть дуже консервативних оцінок від 5 до 7 мільйонів осіб загинуло в Україні і в сусідніх районах Дону і Кубані.

„Спротив селян проти колективізації в Совєтському Союзі був не тільки всеобіймаючий, але й виявив ще, інший небезпечний чинник — сполуку із сепаратистським українським націоналізмом. Українці становили величезний і непропорційний відсоток депортованих кулаків.

„Не зважаючи на совєтське переслідування української інтелігенції та зумисну русифікацію більших міст України впродовж років, націоналістичні почування далі існують; села є й надалі у великій більшості українськими".

Порівнюючи голод в Китаї в 1960-62 роках, під час якого мало згинути біля 40 мільйонів осіб, автори пишуть:

„Треба одначе ствердити, що цей голод, у противагу голодові в 1932-33 роках в Україні, не був зумисним і каральним... Його спричинено ділами некомпетентних загорільців, збільшеними статистиками жнив і надмірною реквізицією збіжжя державними урядовцями, які базували реквізицію збіжжя на підставі фальшивих звітів про урожай..."

Автори заключають, що комуністична доктрина про нищення багатьох кляс для допомоги бідним прошаркам суспільства нищить субстанцію даного суспільства.

В ПОЛЬЩІ ЗАСУДИЛИ ШІСТЬОХ ДИСИДЕНТІВ

Варшава, Польща. — Шість колишніх інтернованих польською військовою хунтою під час військового стану, які заявляли, що їх жорстоко побили вартові табору інтернування, були засуджені в середу, 23-го травня на різні терміни ув'язнення.

Суд в Ельбльонгу, приблизно 30 миль від Ґданська, засудив цих шістьох за „групову протестаційну дію" і „напад на службовців табору під час сповнення їх службових обов'язків" в таборі інтернування в Квідзині, 40 миль на південь від Ґданська.

Засудженими були Зигмунд Голявскі, 27 років, Мірослав Душак, 26 років які дістали по два роки в'язниці і по 230 долярів кари; 35-літній Анджей Бобер і 32-літній Адам Козачинські, які дістали по півтора року в'язниці і по 175 долярів кари. Владислав Калюдзінські, якому 36 років, отримав один рік ув'язнення і 172 доляри кари. Останнім засудженим був 20-літній Радослав Сарніцкі, який дістав один рік ув'язнення умовно і 115 долярів кари.

Катування в таборах інтернування в серпні 1982 року набрали розголосу через підпільну пресу, вони викликали хвилю обурення і навіть кардинал Юзеф Ґлемп виступав тоді проти катувань.

З інших подій в Польщі кореспонденти повідомляють, що партійна газета „Трибуна люду" закликає до зміцнення нових державних профспілок, назвавши їх „справжньою силою". При всіх тисках і примусах дотепер, згідно з офіційними пропагандивними даними, в нові профспілки вдалося режимові затягнути лише 2,7 мільйона членів.

ПАЛАТА СХВАЛИЛА ФОНДИ НА ПРОЄКТ МХ

Вашінґтон. — Палата Репрезентантів схвалила у вівторок, 24-го травня, плян президента Роналда Реґена розмістити 100 ракет типу МХ в існуючих уже шахтах в стейтах Вайомінґ і Небраска. Голосування було значною перемогою Президента і пройшло при 239 голосах за і 186 проти.

Це голосування змінило минулорічне рішення Конгресу заблокувати фонди на створення могутньої зброї, яка однією ракетою може доставити до будьяких цілей на земній кулі 10 боєголовок з великою точністю. Ключем до зміни постави Конгресу була закулісна кампанія Президента, який переконував багатьох законодавців підтримати його у справах закордонної політики і крайової безпеки.

Крок, який був схвалений у вівторок, дозволить використати 625 мільйонів долярів на створення і випробування ракети типу МХ. Самі ці фонди були заморожені Конгресом минулого року, коли Конгрес не погодився з пляном Адміністрації президента Роналда Реґена розмістити такі ракети в одному місці, відомому під назвою „суцільного пакету".

Проєкт виробництва і розміщення ракет типу МХ пройшов уже пробне голосування в Сенаті, коли у вівторок законодавці цього тіла проголосували 59-ма голосами проти 35 за відхилення пропозиції відкласти розгляд резолюції.

Резолюція, яка дає 625 мільйонів долярів на дослідження і створення ракет типу МХ — це тільки перша подолана перешкода на шляху виробництва і розміщення 100 таких ракет. Законодавці мусять також проголосувати за виділення 4,8 більйона долярів на дійсне виробництво і придбання ракет. Попередньо Адміністрація вимагала суми 6,2 більйона долярів.

Виступаючи за схвалення пляну створення оборонної системи з ракетами МХ, Президент завжди пов'язував цей проєкт із своїми стараннями добитися угоди з Совєтським Союзом контролі над озброєнням. У статті на сторінці Оп-Ед газети „Вашінґтон пост" у вівторок Президент, маючи на увазі голосування над даним проєктом, сказав: „На карту поставлено майбутнє зменшення озброєнь — зрівноважених, контрольованих зменшень озброєнь, які можуть зробити наш світ безпечнішим домом для всіх людей землі".

СТАРАЮТЬСЯ ДОПОМОГТИ О. МЕШКО

Ню Йорк, Н. Й. (Н. С.). — „Матеріали самвидата" в Мюнхені 6-го травня 1983 року опублікували лист невизначеної авторки з Москви, написаний 20-го вересня 1982 року про невдалу спробу відвідати в засланні Оксану Яківну Мешко, найстаршого за віком члена Української Гельсінкської Групи, що відбуває п'ятирічне заслання в селищі Аян, Хабаровського краю. Це — приватний лист на 12 сторінок машинопису, в якому авторка докладно розповідає про свої відчайдушні спроби зустрітися з хворою Оксаною Мешко і про непереборні труднощі та перешкоди, які перетворили звичайні відвідини на детективну історію. Повний текст цього листа в перекладі на українську мову незабаром буде видано в Закордонному Представництві Української Гельсінкської Групи як додаток до „Вісника репресій в Україні". Ось уривок з цього листа. Адресант — Марина (без прізвища), автор листа — москвичка Олена (рос. Елена), можна припускати — Саннікова.

„...Давай тепер подумаємо, як допомогти Оксані Яківні. Становище її катастрофічне. Вік, хвороби, невідповідний клімат, суворість нагляду, ізольованість місцевости — і цілковита самотність. А попереду — ще чотири роки. Як їй допомогти? Зими там дуже суворі. Опалення — піч, потрібні дрова; воду треба тягати, хатину благенькy лагодити і т.ін. Мешканці ще рік тому дивувалися: „Як же ви житимете тут усю зиму самі?" — Лікарів нема, звернутися по допомогу ні до кого. В цьому Аяні хоч є цілий штат КҐБ і міліції, але там немає навіть лікарні. І Оксані Яківні доводиться подовгу клопотати про дозвіл з'їздити на лікування до Хабаровська. В Хабаровську її виписують (з лікарні) з багатьма рекомендаціями для місцевих лікарів, — але ж місцевих лікарів нема. І ліків нема. В її ситуації навіть тюремні умови були б легші від цього заслання.

Я по телефону їй сказала: „Нічого, Оксано Яківно, доїдемо ми якось до вас наступного року". Вона на це тільки посміялася: „Невже ви думаєте, що я проживу ще цілий рік?"

Отже, чим їй допомогти? Вона розраховує на амнестію до 60-річчя совєтської влади. Воно, звісно, добре б, але пригадай — хто й коли потрапляв під амнестію за політичною статтею? Вимагати перегляду вироку? Але це тільки зайве марне смикання нервів. Писати заяви до ҐБ (КҐБ) — тільки собак дратувати. Писати заяви до Прокуратури й МВД (Міністерства внутрішніх справ), — але доки їх розглядатимуть, термін її закінчиться. Чи, можливо, надати всьому цьому широкого розголосу і понадіятись на бурхливу реакцію міжнародної громадськости? Та чи не здається тобі, що міжнародна громадськість втомилася вже реаґувати на наші безпорядки..."

О. Я. Мешко (народжена 31-го січня 1905 року) має бути в засланні до квітня 1986 року. Її адреса: 682080, Хабаровський край, Аяно-Майський р-н, с. Аян, ул. Вострецова, 18.

Відзначили українську професіоналістку

Берклі Гайтс, Н. Дж. (І. Стрив). — В рамках щорічного відзначення визначних жінок, які працюють в індустріяльних підприємствах стейту Ню Джерсі, відзначено Роману Федасюк, також шефа ляборaторії і аналітичної контролі у фірмі Гехст.

Романа Федасюк

Р. Федасюк студіювала хемію, як стипендистка в Нюйоркському університеті, що його скінчила зі ступенем бакалявра. Отримала вона також стипендію від Товариства університетських жінок, як також наукову нагороду з хемії ім. Бавша і Ломба.

Від десяти літ Р. Федасюк працює на відповідальному становищі шефа ляборaторії у великій фармацевтичній фірмі Гехста в Сомервілі, Н. Дж.

Р. Федасюк, її чоловік інж. Богдан Федасюк та їхні діти Уляна і Марко є членами УНСоюзу.

ВІДНОСИНИ ПОМІЖ ЗСА І СССР ЗНАЧНО ПОГІРШИЛИСЯ

Вашінґтон. — Згідно з висловлюванням багатьох офіційних осіб і експертів міжнародної політики совєтсько-американські відносини осягнули найнижчого рівня за останні десятиліття з огляду на взаємні обвинувачення відносно Близького Сходу, Центральної Америки, Афганістану і розміщення в Европі ядерних ракет.

Спеціялісти вважають, що останні три роки від часу нападу Совєтського Союзу на Афганістан у грудні 1979 року — це час затяжних напружень, гострих і їдких обвинувачень та взаємного підозріння і недовір'я. Совєтські гості, як і американські офіційні особи мають різні погляди щодо „ведення справ" один з одним.

Президент Роналд Реґен минулого тижня натякнув, що зустріч з совєтським лідером Юрієм Андроповим може відбутися наступного року, а дорадники Білого Дому говорять, що гостро збільшивши військові видатки і висловлюючись підкреслено проти Москви, Президент виявив рішучість, скріпив американську військову могутність і підготував умови до, як висловилася одна офіційна особа, „нового сезону" продуктивніших торгів з Москвою.

Високі офіційні особи Адміністрації з задоволенням сприйняли той факт, що обидві сторони погодилися розпочати довготривалі переговори про продаж зерна. Вони також передбачають активніші старання на женевських переговорах про обмеження розміщення в Европі ядерних ракет середнього засягу і зменшення стратегічної зброї у наслідок уточнення американської позиції.

Одначе, крім переговорів про зменшення озброєнь, більшість ділянок можливості співпраці занедбані та скоротилися. Об'єм совєтсько-американської торгівлі знизився з 4,5 більйона долярів в 1979 році до 2,8 більйона долярів минулого року, до такого рівня, коли ЗСА тепер постачають Совєтському Союзові лише 20 відсотків імпортованого зерна у порівнянні з 60 відсотками в попередні роки.

Припинили свою діяльність багато інших офіційних груп співпраці в різних ділянках економічного, наукового, політичного та інших ділянок життя і діяльности обидвох країн, які були створені перед тим і працювали відносно успішно.

Ізраїльські вчені зацікавлені концепцією лінгвіциду

Монтреаль, Кве. — Видвигнена проф. Ярославом Рудницьким у 1967 році концепція лінгвіциду-мововбивства знайшла широкий відгомін у світовій соціолінгвістиці.

Останньо зацікавилися нею ізраїльські вчені, зокрема після прочитання доповіді проф. Рудницького д-ром М. Клейнером на Міжнародній конференції про голокост і геноцид у Тель-Авіві в червні 1982 року. Проф. І. В. Чарни, екзекутивний директор Інституту голокосту і геноциду в Тельавівському університеті, звернувся недавно до проф. Рудницького в справі згоди на друкування його доповіді в збірці „найважливіших праць" із цієї конференції в англійській мові, на що проф. Рудницький дав свою згоду. При цьому він написав довшого листа до проф. Чарного, пропонуючи розширення його Інституту на три секції: геноцид, голокосту й лінгвіциду, як рівнорядних паралельних науково-дослідчих осередків з precизним означенням матеріялу й метод дослідів. На думку українського вченого-голодомор в Україні 1932-33 років — це типовий приклад голокосту, не геноциду, і у тому напрямі повинні йти наукові досліди цієї національної трагедії України. Разом із фізичним голокостом Москва практикує в Україні й лінгвіцид-намірене знищення української мови в дусі ленінської концепції „злиття народів" СССР з одною російською мовою „світового пролетаріяту".

Відгомін піонерської доби в книжці В. Купченка

Едмонтон -Торонто. — Об'єднання Українських письменників „Слово" в Канаді, тут, минулого року, видало 295-сторінкову книжку поета і письменника піонерської доби в цій же країні Віктора Купченка п.з. „Поезія і проза". Видання це до друку приготували: Святослав Гординський — поезію, Юрій Клиновий — прозу. Книжка — в твердій обкладинці, оздоблена українським узором, роботи Лариси Челядин.

У цьому виданні Об'єднання українських письменників „Слово" в Канаді, що його очолює Юрій Стефаник, пише, що їхнє Товариство — „із вдячністю висловлює признання багатокультурній програмі уряду в Канаді за його щедру допомогу в публікації цієї книжки".

У передмові до цього видання Ю. Клиновий коротко накреслює біографію В. Купченка, який, закінчивши початкову освіту і рільничу школу, в 1911 році, бувши 19-літнім юнаком, покидає Буковину і поселюється в Канаді. Ю. Клиновий пише, що „Віктор Купченко був в деякому сенсі самоуком і водночас високоосвіченою людиною". Він працював над популяризацією української літератури й історії — і одна з його праць — це редагування трилогії Іллі Киріяка „Сини землі" — повісти із життя українських піонерів. Написав теж В. Купченко чимало статтей і поезій, поміщуючи їх в канадсько-українській пресі. Брав він живу участь у політичному житті Канади та трудився для української спільноти, працюючи у рі...

(Закінчення на стор. 4)

ТРІЮМФАЛЬНО ЗУСТРІВ НЮ ЙОРК УКРАЇНСЬКИХ КОБЗАРІВ-БАНДУРИСТІВ

Капеля Бандуристів ім. Т. Шевченка.

Ню Йорк, Н. Й. (Л. Волянська). — У п'ятницю, 20-го травня, нюйоркська заля Карнегі Голл вітала на своїй сцені 48-членну Українську Капелю Бандуристів ім. Тараса Шевченка під керівництвом маестра Григорія Китастого з Дітройту, Миш., яка прибула сюди на єдиний виступ перед українською і неукраїнською авдиторією, відбуваючи весняне турне Капелі по 14-ти містах сходу Північної Америки. За ними вже лежать виступи в Гамилтоні, Кіченер-Ватерлу, Клівленді, Пітсбургу, Рочестері, Баффало і в Бетлегемі, а перед ними ще такі міста: Вашінґтон, Філядельфія, Гартфорд, Бостон, Монтреаль і Торонто.

Півтоатисячна маса глядачів у Ню Йорку ще раз цим концертом переконалася, що Українська Капеля Бандуристів ім. Т. Шевченка була і є унікальним культурним здобутком українців на поселеннях, а кобзарський дух і любов до кобзи-бандури такі ж глибокі, якими вони були провірпом стоїть серед українського народу і серед кобзарів-рапсодів, які дбали про те, щоб ніколи не заникала історична пам'ять народу. Програма концерту складалася з 10 речей у першій частині і такої ж кількости в другій з тим, що бандуристи змушені були доманганями ентузіястичної публіки дати ще три надддатки до програми.

У першій частині Капеля, яка складалася з рівної кількости музикантів з бандурами, і співаків без бандур, проспівали „Годблесс Америка" Ірвіна Берліна, американського композитора.

(Закінчення на стор. 4)

ВІДПУСТ У ҐЛЕН КОВ

Ґлен Ков, Н. Й. — Відпуст при манастирі св. Йосафата у Ґлен Ков (Іст біч драйв) відбудеться в неділю, 5-го червня ц.р. Будуть відправлені три звичайні і одна Архиєрейська Служби Божі; водосвяття, сповідь і Молебень. В урочистостях візьме участь Владика Василь Лостен, єпископ Стемфордської епархії та отці довколишніх парохій. Архиєрейська Богослужба правитиметься о год. 11-ій перед полуднем.

У світі

ЖИДІВСЬКА ЛІҐА ПРОТИ знеславлення повідомила, що сандіністський уряд Нікараґуа примусив жидівську громаду в тій країні еміґрувати, а синаґогу в столиці Манаґуа конфіскував. „Насильна еміґрація жидів з Нікараґуа розпочалася зараз після захоплення сандіністами влади в 1979 році. Сандіністи використовували всякі методи тиску, а також насильне виселення, щоб позбутися жидів у країні", повідомив рабин Мортон Розентал, директор відділу на Латинську Америку жидівської ліґи.

ВІЙСЬКОВЕ ЛЕТУНСТВО Південної Африки бомбардувало в понеділок, 23-го травня квартали столиці Мозамбіку Мапуту, знищивши ракетну базу і 5 партизанських баз організації Національний конгрес Африки. Міністер оборони Південної Африки заявив після бомбового нападу, що „розвідка вже тепер повідомила, що десятки терористів були вбиті під час бомбардування".

СИРІЙСЬКЕ ОФІЦІЙНЕ агенство САНА повідомило в понеділок, 23-го травня, що совєтсько-сирійська група спеціялістів вивчає можливості побудови в Сирії першої атомової електростанції. Підписаний протокол включає також будівництво декількох звичайних електростанцій. Угода була підписана як частина ширшої домовлености економічної, технічної та наукової співпраці між цими двома країнами.

В ІЗРАЇЛІ лікарі державних лікарень відмовилися вийти в неділю, 22-го травня, на роботу на знак рішучої підтримки їх вимоги збільшити їм заробітну платню. Уряд повідомив, що будуть прийняті закони примусового виходу на роботу, якщо страйкуючі не вийдуть на роботу в понеділок.

В Америці

ПРЕЗИДЕНТ РОНАЛД РЕҐЕН не зважаючи на критику багатьох осіб, послідовно підтримує привернення добровільної молитви в публічних школах ЗСА. Розмовляючи з кореспондентами, Президент заявив, що З'єднані Стейти виникнуть Бога із своїх інституцій і занедбають релігію. Релігія і добровільна форма молитви в школах, на думку президента Р. Реґена, це запорука втримання високої моралі серед учнів. Реґен ставив під сумнів аргументи тих атеїстів, які твердять, що добровільна молитва в школах порушує Конституцію ЗСА.

РЕЧНИКИ ДЕРЖАВНОГО департаменту повідомили, що відносини між Вашінґтоном і Єрусалимом значно поправились від часу перебування на Близькому Сході державного секретаря Джорджа Шулца і домовлення про відтягнення ізраїльських військових частин з Лівану. З метою обговорення близькосхідних проблем до Вашінґтону прибуде після 4-го липня ц.р., прем'єр-міністер Ізраїля Менахем Беґін. Він зустрінеться з президентом Роналдом Реґеном й іншими високими речниками Уряду.

ПРЕЗИДЕНТ РОНАЛД РЕҐЕН підписав в понеділок урядове зарядження, на підставі якого будинок колишнього президента Гeррі С. Трумана в Індепенденс, Мізурі, залишиться історичною пам'яткою і перейде в заряд федеральної Аґенції охорони пам'ятників. Цим зарядженням Президент започаткував відзначення 100 річниці з дня народження Г. Трумана, яке припадає на 8-го травня 1984 року. 14-кімнатний дім Труманів, який на протязі майже пів століття служив також як резиденція покійного президента у вільних від праці днях, буде реставрований і випосажений історичними пам'ятками з часів урядування згаданого президента.

ПІСЛЯ РЕФОРМИ переведеної Урядом у федеральній Аґенції для охорони довкілля і зміни директора, урядові чинники плянують також перебудувати систему праці в другій установі, а саме у федеральній Комісії для громадянських прав. Офіційні урядові чинники заявили, що покищо записки про звільнення отримали три високі урядові цієї комісії. Мала бути звільнена також дружина Вiлліяма Ракелсгавза, нового директора Аґенції для охорони довкілля, але вона покищо залишиться на своєму становищі. Федеральні чинники бажали б оминути всякої критики чи скандалу і тому заздалегідь поробили запобіжні заходи, щоб до цього не допустити.

ВЧЕНІ, ЯКІ ДОСЛІДЖУЮТЬ міжплянетні простори заявили, що висланий на Марс сателіт-робот „Вайкінг — 1" перестав функціонувати. Від 1977 року згаданий сателіт передав на землю тисячі фотографій та інформацій, які є дуже важливим матеріялом для дальших дослідів. Лябораторія в Пасадині, Каліфорнія, зробила останню спробу пов'язатись з „Вайкінгом" в суботу, 21-го травня, але ця спроба була безуспішна.

ПЕРША ЗУСТРІЧ між президентом Роналдом Реґеном і совєтським лідером Юрієм Андроповим може відбутися ще цієї осени, — кажуть політичні спостерігачі і втаємничені у політичні справи особи в Білому Домі. Прем'єр-міністер індійського уряду Індіра Ганді запросила обидвох лідерів взяти участь у спеціяльній конференції держав Північ-Південь, яка має відбутися в головній квартирі Об'єднаних Націй в Ню Йорку. Якщо Ю. Андропов приїде до Ню Йорку, зустріч між ним і Р. Реґеном є цілком можлива, — заявили близькі співробітники Реґена.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Svoboda USPS (30-420 ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302.

Subscription: 1 year — $40.00, 6 months — $22.00, 3 months — $12.00. UNA members $1.25 a month. Change of address — $1.00. Make check or money orders payable to "Svoboda".

Postmaster: Send address changes to:
"Svoboda" • P.O. Box 346 • Jersey City, N.J. 07303

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Недогляд чи збайдужіння громади

Наш щоденник „Свобода", якому цього року сповнилося 90 років „життя" і служби громаді, отримує, як.мабуть.жадна інша газета на американському континенті, силу-силенну кореспонденції: статтей, дописів з громад, листів до редакції, завваг, спогадів, рецензій, звідомлень про різні імпрези, конференції, з'їзди тощо. Це безперечно ознака тісного зв'язку газети з читачами і навпаки, читачів з газетою. Але чи дійсно воно так є і чи читачі доцінюють ролю ґазети, яка з вини поштового уряду хай і не щоденно, але таки доходить до їхніх хат, виконуючи не тільки ролю інформатора, але також унапрямлювача нашого політичного і суспільно-громадського життя?

Мабуть на поставлене питання ніхто з нас не міг би дати задовільної відповіді. Чому? У виданні „Свободи" з 3-го травня ми помістили спеціяльне звернення до читачів газети з проханням приєднати в травні хоч одного члена для Української Народного Союзу, тієї установи, яка не тільки уможливлює видання щоденника „Свобода", „Українського Тижневика" англійською мовою і місячника для дітвори „Веселка", але систематично видає великі суми грошей на українські громадські, культурні та інші цілі, не згадуючи вже кожнорічних стипендій для студентів-членів УНС, утримування спеціяльного бюра братської діяльности, яке ініціює різні програми з молоддю, призначає на своїх Конвенціях допомоги майже всім українським організаціям, які часто переходять 20 і більше тисяч долярів, — але відгуки на цей заклик були дуже мінімальні.

Ще є, однак, час на поправу. Нова організаційна кампанія „Свободи", як втім і Українського Народного Союзу взагалі, зокрема його Організаційного Відділу, триває далі і совісні читачі повинні таки відгукнутись на заклик редакції, тим більше, що коли вони мають якунебудь потребу, чи хочуть розв'язати складну проблему свою особисту чи своєї організації, то скоро знаходять шлях до Головної Канцелярії УНС і видавництва „Свобода", про що вже згадувала у своїй колонці „Про це і те" О-КА, яка корисно і своєчасно схоплює ті проблеми, які нуртують у спільноті, або на які конечно треба звернути увагу читачів.

Не самим тільки хлібом живе людина. І цю істину треба часто повторювати тим особам, які ще не є членами найбільшої забезпеченево-громадської установи УНСоюзу, про громадсько-суспільний характер якого треба стало підкреслювати тим, які вагаються у виборі. Читачі „Свободи" і організатори УНС повинні тільки на хвилинку усвідомити собі, яких колосальних досягнень на кожному відтинку могло б сьогодні добитися українство в діяспорі, якщо б кожний українець і українка були членами своїх братських установ. Чи це тільки мрія? Ні. Це дійсність, але вона вповні зреалізується лише тоді, коли ми зуміємо змінити нашу дотеперішню настанову до згаданих організацій і позбутись всяких, часто неоправданих упереджень.

Ярослав Курдидик

КОШТОВНА ПЕРЕМОГА БЕЗ ЗАВЕРШЕННЯ...

Саме тепер, після „комівояжерської дипломатії" державного секретаря Джорджа Шулца, що її він перевів між окремими державами на Близькому Сході, світова опінія знову дуже помітно оживилася і в ній можна почути голоси про стратегічну вагомість, як теж і про особливу важливість для замирення у тому обширі.

У цьому короткому огляді замало місця, щоб перевірювати та проаналізовувати ще зайвий раз розвій та перебіг загальновідомих подій, які безустанку черґуються із різними ваганнями, коливаннями і насилюваннями. Але якщо підсумувати останні реляції, то з них виявляється дуже проглядно, що головна увага зосереджена і надалі — на дещо заспокоєному плесі Ливану, хоча вістки, які продістаються з тієї країни, говорять дуже виразно, що загроза стабільности, як теж і віднова кожночасного насилля тільки дещо причаїлися і готові спалахнути та поширитися із відновленою силою.

Війна у Ливані принесла не лише великі людські та матеріяльні знищення для цієї невеликої держави, що її раніше називали „Другою Швайцарією на Близькому Сході", але вона вдарила теж вельми діймаючо і по Ізраїлеві. Починаючи від 1948 року, ця п'ята, за чергою, війна, завдала Ізраїлеві неймовірно великої та діймаючої втрати, в однаковій мірі — в людському, політичному та економічному секторах.

Коли врахувати, що згинуло 386 ізраїльських вояків, а 2,884 поранено, то для нації, що нараховує не повних 4 мільйони населення, це таки будь-що-будь, потрясаючі цифри. Безпосередні витрати на цю війну оцінюють на майже 4 більйони долярів, або приблизно коло 12-14 відсотків ізраїльського загальнонаціонального брутто-прибутку. Видатки на ще не закінчену досі окупацію Ливану перейшли вже два більйони і не припиняються.

Це самозрозуміле, що на покращання у витратах не заповідається, а кожний, із понадмірно обтяжених високими податками, ізраїльський громадянин має слушне право запитати: — Скільки корисного принесла нашій країні ця остання війна, чи пак, яку перемогу ми ізраїльтяни здобули на полях бою і, що ми цією кампанією осягнули?..

Міжнародні політичні речники висловлюються, що найважливішим досягненням Ізраїля було те, що він розгромив добре озброєну і мілітарно закорінену Палестинську Визвольну Організацію (ПВО). Але в парі з тим вони наголошують, що, за останніми вістками, ПВО існує ще дальше, переорганізувало і доосновно перевишколило та озброїло за допомогою Сирії (точніше СССР) свої партизанські бойові з'єднання до майже 10,000 і тепер підшукує за оперативною можливістю, звідкіль ПВО зможе знову загрожувати Ізраїлеві.

Від часу, коли ізраїльські війська увійшли до Ливану, 6-го червня 1982 року, деяка частина населення змінила свої погляди, очевидно під впливом затяжної цієї „понадмірної і довготривалої війни". Найбільше уваги відводиться фактові, що Ізраїль почав втрачати у світі прихильників, а зв'язки зі ЗСА, що особливо важливі для підтримки існування Ізраїля, прийняли таку форму напруження, якої ще не було ніколи досі між цими союзниками. Деякі коментатори заявляють, що на форумі ОН, як теж у багатьох невтральних і досі навіть і прихильних державах, починають дивитися на Ізраїль, як на партнера, що почав перемінювати свою ролю із прислівного досі — „Давида на безкомпромісового Голіята..."

І надобавок, у нутрі самої країни назріває напруження у зв'язку з відкиненням мирового пляну Президента Регена що в основному базується на припиненні розбудови нових ізраїльських поселень на західньому березі Йордану та на відмові Ізраїля відновити розмови з Єгиптом про повні автономні права для палестинців. Чимало знавців цієї країни відмічує, що Ізраїль тепер „внутрішньо поділений", як ще ніколи від часу його усамостійнення. А цей поділ помітний в інституціях, керівництві та всіх інших вартостях, що підпали під цю безпрецедентну досі пресію.

Доводиться зустрічати теж і дуже цікаві „аналітичні погрози" деяких вельми авторитетних коментаторів, що досі слідкували уважно за цією — „найдовшою війною Ізраїля" із яких виходить, що коли в цьому обширі Близького Сходу все „успокоїться, влежиться та унормалізується", вільний світ і надалі не перестане розглядати Ізраїль, як єдиний найбільш стабільний і мирово діючий фактор, що впливатиме у майбутньому на формування того „вагомого стратегічного міжнародного перехрестя..."

Степан Женецький

„ВІЛЬНА" ТОРГІВЛЯ У СССР

Нещодавно один кореспондент часопису на Заході, що перебуває у Совєтському Союзі, подав дуже цікаві спостереження про так звані „вільні" ринки в Совєтському Союзі, на яких колгоспники продають свої овочі, ярину, м'ясо тощо, що їх виростили на своїх присадибних ділянках. За підставу для своєї кореспонденції він узяв „вільний" ринок — „Кузнецький", що находиться в місті Ленінграді, колишньому царському Петрограді.

На цьому сільсько-господарському ринку одного дня появився вільний торгівець із Ташкенту, що віддалений 2,000 миль від Ленінграду, який продавав земні горішки (пінатс) по... 8 рублів за кілограм! (коли перерахувати на долярову валюту, то один рубель є вартости 1,38 американських долярів). Він прибув з Ташкенту до Ленінграду потягом, а коли попродав горішки, то вже додому полетів літаком.

Цей „вільний торгівець" і його висока ціна на горішки яскраво свідчать, що в Совєтському Союзі процвітає найчистішого сорту капіталізм. А це в свою чергу свідчить про це, чого зрештою совєтські власті навіть не заперечують, що більшість приватних підприємств у СССР, це, насправді, різної відміни, чорні ринки, які охоплюють приблизно біля однієї третьої усієї совєтської економії. А найцікавіше те, що такі сільсько-господарські торговища, які там називають „вільними ринками, є дозволені режимом та що вони сповняють важливу ролю у прохарчуванні населення російського комуністичного „раю".

Вільні ринки

У всіх головних містах Совєтського Союзу існують такі „вільні ринки, які дають партійним достойникам, тобто „новій совєтській партократії" взимі свіжі овочі і ярину, кращі сорти м'яса і молочних продуктів, отже товарів, яких є обмаль, або яких немає в державних крамницях у багатьох містах СССР. Але ті „вільні" ринки, втиснені в центрально пляновану економію, хоч і допомагають в прокормленні населення, проте рівночасно вони спричиняють і деякі проблеми для совєтського режиму. Як вірно виразився один західній дипломат у Москві, — „капіталізм ніяк не пасує в системі, яка повинна бути „вільною від „попиту і доставиˮ.

Колгоспники з'їжджаються до ленінградського базару, „вільного" ринку „Кузнецького, автомобілями, потягами, а навіть літаками, і продають там різні крайові й екзотичні овочі, свіжу ярину, солодкий мед тощо за ціни подвійно вищі, як у державних крамницях.

Як відомо, колгоспникам вільно вирощувати свої приватні сільсько-господарські продукти на присадибних ділянках. Усі вони працюють у державних господарствах — колгоспах, але їм дозволяється мати свої приватні присадибні господарства. Цікаве є одне, як, у який спосіб, ті колгоспники-торгівці мають так багато вільного часу, щоб їхати так далеко продавати свої товари? Адже ж вони є працівниками колгоспів? Коли закордонні журналісти питали їх про це на ринку в Ленінграді, то їм відповідали, що вони мають „вихідне".

Приватні ринки — базари

Чим же різняться „приватні ринки від державних крамниць? У той час, коли в державних крамницях стоять черги, а продавці байдужі, нахмурені, яким „всьо равно", чи купують, чи не купують їх товар, – то на приватних ринках чути голосні припрошування, захвалювання товарів, клепання по руках. Приватні продавці намагаються всілякими способами продати свій товар: вони дають скуштувати свого меду, розламують наполовину земні горішки або дають попробувати сухого чорного овоча з Вірменії. Не хочете заплатити 6 рублів за кілограм волоських горіхів? А п'ять рублів і 50 копійок даси?

Двох вільних торгівців з далекої Грузії продають великі грушки по 8 рублів за кілограм, на який іде дві грушки. Вони кажуть, що виплекали їх на своїй ділянці. Привезли їх у валізах поїздом. Один продавець з Азербайджану привіз азійські овочі (помегранати) і продає їх також по 8 рублів за кілограм. Жінка з України продає червоні порічки, захвалюючи, що вони добре діють на печінку.

Яблука з України

Дехто з колгоспних продавців не хоче рискувати і замість свіжих овочів, щоб не погнили в дорозі, продає сушені овочі: яблука, грушки з України або з Молдавії. Жінка з українського міста Вінниці, привезла 500 кілограмів сушених яблук, що їх продає по 1 рублеві за кілограм. Вона приїжджає два рази в році автомобілем і все розпродує.

В цей день, що його описує закордонний кореспондент, було мало свіжої ярини на ринку в Ленінграді: трохи буряків, моркви і ріпи з Естонії. Тоді ленінградці говорили, що перед кількома днями були в продажу свіжі помідори по 12 рублів за кілограм і всі розкупили.

Також м'яса в останньому часі недостає: яловиччину продають по 7 рублів за кілограм, бекон по 5 рублів, а заяче м'ясо по 4 рублі 50 копійок за кілограм.

Андропов і ціни

Перед приходом до влади Андропова в грудні 1982 року покупці на „вільних ринках на високі ціни не зважали, тому що закупи в державних крамницях відстрашували довгі черги і обмаль товарів. З приходом до влади Андропова,

(Продовження на стор. 3)

НА МИСТЕЦЬКІ ТЕМИ

Виставка мистецьких праць І. Твердохліб

Заходом Ліги Українських Католицьких Жінок при парохії Успенія Божої Матері на Розмонті у Монтреалі, відбулася в суботу, 23-го квітня та неділю 24-го квітня, виставка картин Ірини Твердохліб із Рочестеру, Н. Й.

Ірина Твердохліб народилася у Винниках в Україні. Студіювала в Інституті Пластичного Мистецтва у Львові, спеціялізуючись у емалії, олійних картинах, текстильних фарбуваннях — батік, як теж у кольорових вибійках на тканинах.

Опісля деякий час вона вчила в жіночій технічній школі у Львові. Переїхавши до Америки, І. Твердохліб замешкала в Рочестері, де й поглибила свої мистецькі студії в Інституті технології — відділу мистецтва. Дотепер мала п'ять самостійних виставок (включаючи монтреальську) а саме: 1976 року в Рочестері, 1981 р. в Торонто, Ню Йорку та Гамільтоні.

Відкриття монтреальської виставки відбулося при участи численних любителів мистецтва. Голова Ліги п-і Сампсон відкрила цей вечір, а опісля п-і С. Барабаш представила мистця. Декілька слів про творчість І. Твердохліб сказав професор д-р Ярослав Рудницький, згадуючи про мистецько-графічне оформлення книжок, яке мисткиня виконала. Головним мистецьким оформленням було видання лексикону Л. Зизанія, — який був перевиданий 1946 року в Авгсбурзі. (Це перевидання появилося з нагоди 350-річчя появи цього першого українсько-церковно-слов'янського словника).

На виставці було 95 експонатів. З цього 20 олійних картин, 1 батік (чудове „Дерево життя"), 40 емалій, 30 естампів-монотипних фарбами темпера, та чотири проєкти вибійки. Були теж зразки блюзок з вибійками, обруси, серветки.

За сюжетами картини можна би поділити на п'ять груп.

1 Це олійні картини (великого формату) з темами з природи як : „Осінь в парку" — дуже настроєва, „Зима", „Парк в осені", та студії церков: „Катедра Св. Юра" (дуже вірно і драматично віддана), „Церква в Дубівцях" та інші. Ці студії церков, вказують на добре опанований рисунок, правильну перспективу, яка дуже важлива в малюнках будівель. Взагалі ця група картин (з природи) була сильна в композиції та вміло виконана олією.

2. Другу групу олійних картин репрезентували картини композиційно сюрреалістичного стилю. Хоча ця група темою глибоко-вдумлива, — не завжди анатомічно та композиційно збалянсована як: „Хресна дорога української матері", „Два світи", „Сибір", „Україна сьогодні" та інші. На мою думку, у цій групі забагато політичного напрямку, який знижує його до афішового жанру.

3. Це дуже сильні і чудові, кольорами і виконанням емалії. Тут була і тематика з природи, як теж зовсім абстрактна.

4. Теж надзвичайно чарівні були монотипні естампи фарбами темпера на різні теми.

5. Сильні композиційно були чорно-білі ліноритні естампи, що їх правдоподібно можна би зужити на текстильних вибійках.

У днях 25-26-го квітня, І. Твердохліб перевела курс — як робити вибійки. Вона уживала орнаменти вирізані на ліноритах (наклеєні на дошці для зміцнення). Ці орнаменти курсантки відбивали собі на своїх матеріялах, переважно на блюзках. Фарби до цього вживається такі самі як до шовкодруків, а щоби їх більше закріпити треба їх добре запрасувати гарячим залізком.

Маємо надію, що учасниці курсу, настільки засвоїли собі знання техніки, що вліті побачимо багато зразків, цього, вже по части „забутого" вислову нашого прикладного мистецтва.

Віримо, що Ірина Твердохліб матиме багато успіхів у її мистецьких шуканнях, та віру в свою творчість, бо лиш тоді жадна критика (навіть часами негативна) не зупинить творчих злетів мистця, чи в даному випадку нашої мисткині.

Адріяна Лисак

Дописи з життя громад, установ, організацій, інституцій чи осіб, включно з посмертними згадками-некрологами, мають бути не довші за три сторінки машинопису, писані через два інтервали на друкарській машинці і лише на одному боці листка паперу. Якщо допис писаний рукою, слід також дотримуватися великих відступів поміж рядками і писати розбірливо (дехто розуміє цю вимогу як писання великими літерами, насправді літери мають бути малі, але великі проміжки поміж рядками, щоб було де поправити речення, якщо зайде потреба). Дописи слід надсилати до редакції до десяти днів після описаної події. Редакція застерігає за собою право скорочувати дописи і правити мову. Просимо дописувачів подавати повні імена і прізвища у своїх матеріялах, не скорочуючи їх. У випадку англійських назв чи прізвищ слід подати їх і по-англійському і по-українському. — Редакція.

Петро Балей

СИЛА ЕМІҐРАЦІЇ В ЇЇ НАЦІОНАЛЬНІЙ СУКУПНОСТІ

III.

Коли ж політична організація в еміґраційних умовах намагається при допомозі засобів насилля (психологічної чи фізичної натури) демонструвати атрибути влади, вона неодмінно скотиться перше до позиції фанатично-ідеологічної секти, а згодом — в ході поступового банкрутства своїх неприродних і нездійсненних аспірацій, перемініться в мафію дочасних матеріяльних вигід: від ідейної революційности до реальностевих засібностей, до „лакімства нещасного".

Чи існує сурогат державности в еміґраційних умовах?

В еміґраційних умовах той державницький вакуум може виповнити тільки й виключно національно громадська організація. Співжиття й співбудівництво всіх ідеологічно-політичних організацій (партій), спільною метою яких є відновлення суверенної національної держави, в загально-громадських установах — це найперша й найнеобхідніша школа державного будівництва і ґармонійного співжиття зрізничкованого модерного суспільства. Коли ж якесь ідеологічно-політичне угрупування не вважає можливим (або й просто вважає гидким) співпрацювати толерантно з іншими групами, критикувати своїх контраґентів конструктивно, сприймати критику на себе й дискутувати річево, а не понижуючими засобами неперебірливих слів й непристойних прозвиськ •, таке середовище не може статись позитивним чинником у побудові національної держави, а тим менше може відограти ролю провідного чинника в цій найскладнішій праці, бо присвоює собі монополію на патріотизм і на всезнайство.

Найосновніша різниця в організаційній праці між загальногромадською організацією й політичною лежить в засобах самої їхньої діяльности та в полі їхнього діяння. Перше: громадська організація, будь вона національно-репрезентативної натури, харитативної чи культурно наукової, завжди побудована на авторитеті. Замість влади й суверенітету в чисто політично-правному значенні, громадські чи загальнонаціональні організації й установи побудовані на принципі авторитету, тобто безумовного пошанування раз прийнятих статутових зобов'язань, вироблених практикою звичаїв чи постанов провідних органів вибраних не за принципом партійно-політичної приналежности, а на підставі особистих кваліфікацій, що викликають пошанівок і повинування в широких громадських колах.

Коли загальнонаціональна громадська установа охоплює собою і політично-ідеологічні групи, її першим завданням є збереження свого громадського стану шляхом невстрявання в ідеологічно-політичні дискусії між своїми складовими частинами, залишаючи їм повну автономію в ширенні власних ідеологічних і тактологічних програм та обмежуючи поле своєї політичної діяльности до найсуттєвіших і загальноприйнятих всіма складовими частинами точок. Властиво, поле діяння такої загальнонаціональної громадської організації є т. зв. зовнішня політика в обороні інтересів і прав свого народу перед зовнішнім світом. А чи така політична діяльність громадсько-національної установи не рівняє її з першою ліпшою політичною організацією?

— Раз дана організація, — каже мені один із наших докторів, — ставить собі політичні завдання, вона й стається політичною організацією.

— А чи відомі вам, — запитую, — американські релігійні конґреґації, що організують і фінансово підтримують свої "приватні" школи? Чи позбавляє їх ця чисто політичної натури їхня діяльність (на форумі американського Конґресу) податкових полегш для своїх членів, їхнього статусу освітньо-громадської установи?... Абсолютно ні.

Коли громадська (суспільна) установа займається стисло закроєною політичною діяльністю, що йде по лінії основних інтересів усіх її членів, вона аж ніяк не втрачає свого загальногромадського характеру.

Поставлена на таких громадських принципах національно-репрезентативна централя заступає в еміґраційних умовах державу. Очевидно, що повновартісна діяльність такої громадської централі вимагає багато більшого почуття самодисципліни в усіх членів і взаємної льояльности між членством різних політичних асоціяцій. Ніхто не буде себе дурити, що збереження чисто громадського й чисто національного характеру такого суроґату державної суверенности й його конструктивна праця набагато трудніші, ніж політична отаманщина. Але досвід історії доводить, що без такого рівня політичної виробленості й національної сукупности про успішність визвольної боротьби й перетворення народу в державну націю можна тільки мріяти на секретних засіданнях і партійних мітинґах.

Гармонійне співіснування ідеологічних і політичних організацій у загальнонаціональних громадських установах — це генеральна проба державно-творчої зрілости народу.

Яка ж роля політично-партійних організацій у громадській централі національної еміґрації, що вливаються в її діяльність почерез чинну участь своїх членів?

З точки погляду основного завдання громадської організації в еміґраційних умовах, тобто збереження необхідних прикмет національної сукупности, діяльність політичної партії може бути позитивної натури або неґативної на громадському форумі; вона залежатиме цілковито від політичної зрілости партійного проводу. По своїй природі, тенденцією якої є завжди силове накидання своєї партикулярности плюралістичному цілому, що випливає з ґенези самої партійности, роля політичної організації має тенденції радше неґативні. Політичне партійництво наших модерних часів є вислідом людської раціональної думки у противагу до етнічної органічности, що своїм корінням сягає природних умов оточення й розвитку культурних традицій даного суспільства.

Великі мислителі потужної розумової енергії, інтеліґенції й сили характеру, зражені недосконалостями суспільних структур і політичних режимів, насичені бажанням реформувати, а то й революціонізувати порядок речей і пріоритетів, присвячують колосальну працю свого життя для накинення своїм народам чи й цілому людству своїх ідеалів вимріяного соціяльного ладу, економічних систем і політичних режимів, нехтуючи, як правило, тисячолітнім досвідом суспільства і основними рисами людської вдачі. • Проєктуючи свої мрії у формі спокусливих ідеалів майбутнього, вони витискають свою власну печать на ході історичних подій і епох. Їхню ініціятиву підхоплюють одиниці співзвучних нахилів, великих організаційних здібностей, цивільної відваги й таланту для перевтілювання ідей у життя; вони дають початок революційно-політичному рухові, що мав би ущасливити народи, а то й усе людство. Періодична черговість ідеологій, раз одного мислителя раз іншого, що завжди, викликувана банкрутством у життєвій практиці попередньої ідеології, причиняється до вилонювання політичного руху, який має всі дані домінувати в початковому періоді своєї непорочности, не маючи ще зрілої нагоди для самокомпромітації в практичному житті. В тому періоді своєї ідейної непорочности такий рух, звичайно аґресивний, притягає до себе велику чергу поплічників, собі відданих; простодушних, довірливих, „долею покривджених", але з природи активних людей, які творять собою політичний актив суспільства, народів і континентів.

Печать таких ідеологій та індивідуальностей можна бачити на всіх національних і політичних еміґраціях. Тож це цілком природне, що такий модний рух з поважною

(Продовження на стор. 3)

• Якраз у тому і вся суть національного солідаризму, а не в палатних революціях оперткового типу оперткової революційности.

• Тільки розумам винятткової проникливости щастить відкривати, що життєва мудрість не задавнюється в часі: „...Свобода є необхідною основою розвитку всіх справжніх цінностей. Стає ясно, що без моралі й довір'я суспільство не може процвітати. З віком я все більше і більше клоню голову перед нашим Мойсеєм; він розумів краще від усіх і надовго перед усіми відомими мені політичними вождями, в чому найвища вартість". — А. Айнштайн, вийняток з листа. „Континент" ч. 9, 1976, стор. 185. Із статті Ісаака Дон Левіна.

Нова управа Української Студентської Громади при Іллінойському університеті

На закінчення 1982-83 академічного року Українська Студентська Громада при Іллінойському університеті в Урбан-Шампейн відбула свої річні звичайні Загальні збори 28-го квітня ц.р.

Після короткого звітування уступаючої управи, що її очолював протягом двох років докторант Олександер Куріца, та слова академічного дорадника проф. Дмитра Штогрина, присутні члени Громади вибрали нову управу на 1983-84 академічний рік у такому складі: Аріядна Ванджура - голова; Олександер Куріца - заступник голови; Мирослава Дзюк - секретар; Рената Яворська - скарбник; Олександра Коновал - референт діяльности, Лідія Скребець - організаційний референт; Христина Яворська - референт українських курсів, і Аріядна Сумик - представник до Міжнародної студентської комісії в університеті. Проф. Штогрина запрошено бути й надалі академічним дорадником Громади.

У пляні праці на наступний академічний рік рішено пробробити всі можливі заходи, щоб об'єднати в Громаді всіх українських студентів, яких кожного року начислюється в цьому університеті біля 70-ти, та мати на обліку тих, які з невияснених причин не бажають належати до УСГ; нав'язати тісний зв'язок з СУСТА та заініціювали окрему конференцію українського студентства в середньо-західніх стейтах; поробити заходи, щоб найбільше членів Громади вписувались на українські курси, зокрема курси української мови, літератури й культури, які вестиме проф. Штогрин, запрошуючи на окремі лекції інших українських професорів. Рішено також на протязі наступного року запросити принайменше трьох професорів, знавців окремих дисциплін українознавства з публічними лекціями для студентів і професорів цього університету.

Одною з важливих проблем, яку широко обговорювано на Зборах, була потреба організації та закупу окремого гуртожитку для українських студентів. Студентські організації інших національностей в цьому університеті, як, наприклад, балтійці, поляки (ці мають вже дві окремі студентські організації) та жиди вже від довшого часу мають свої етнічні гуртожитки, які дуже позитивно причиняються до їх національної єдности. Члени УСГ при Іллінойському університеті в Урбан-Шампейн оцим звертаються до української громади Чикаго, зокрема до українських фінансових і прибуткових установ й українських меценатів з проханням і закликом — закупити окремий будинок при університетському кемпусі в Урбана-Шампейн і зорганізувати в ньому гуртожиток для українських студентів. Цим вони злобудуть для себе добре доходове джерело і в етнічно-національному розумінні дуже причиняться до збереження обличчя та єдности українського студентства на цьому великому кемпусі, з якого вийшло вже багато сотень абсольвентів-українців. Досі українські студенти жили й живуть тут в чужих гуртожитках.

Усіх, що цікавляться цією справою, та тих українок і українців, які в наступному семестрі будуть студентами Іллінойського університету в Урбана-Шемпейн і бажають стати членами Української Студентської Громади на тому ж кемпусі, прохаємо звертатися на адресу: Ukrainian Student Association, University of Illinois, Urbana-Champaign Campus, 225 Library, 1408 W. Gregory Dr., Urbana, Ill. 61801.

Мирослава Дзюк

Зв'язки українок продовжуються

На гостині Крайової Ради Жінок Америки стоять (справа) Марта Федорів, Ірина Куровицька, Дейм Міріям Делл, Нснсі Баркер й Іванна Рожанковська.

(Фото Дора Рак)

(Дора Рак). — Справа міжнародної жіночої конференції Об'єднаних Націй, що відбудеться в 1985 році, актуалізується в американських і міжнародних жіночих колах. Де і коли буде конференція та в якому форматі — це питання, що цікавлять жінок. Тож Крайова Рада Жінок Америки запросила з доповіддю Робін Рітергоф, членку американської місії до ОН, щоб вона поінформувала членство, зібране на прийнятті 19-го квітня ц. р. про міжнародні і американські пляни зв'язку з Декадою Жінок.

Підготова до III світової конференції і на закінчення Декади, що проходить під кличами Рівноправність, Поступ і Мир, вже почалась. Згідно з дорученням Генеральної Асамблеї ОН, підготовчі конференції проводитиме Комісія статусу жінок з осідком у Відні. Відбулася вже друга конференція у Відні від 23-го лютого до 4-го березня ц.р., з участю делеґаток із 32 країн, що є членами Комісії, та значної кількости обсерваторів із кіл НДЖО (недержавних організацій).

В американській делеґації, котру очолює з рамени уряди Ненсі Рейнолдс, була Робін Рітергоф, і вона зреферувала перебіг нарад і оповіла про свої спостереження із приватних зустрічів з деякими делеґатками, стверджуючи, що є багато проблем, спільних всім жінкам у світі.

Як звичайно в системі міжнародних конференцій, найдовше часу займає устійнення „аґенди" — порядку і змісту нарад. У загальному міжнародні представниці заступали думку, щоб майбутня конференція присвятила головну увагу справам першої ваги для жінок, що відносяться до таких ділянок: „праця, здоров'я, освіта", — як передумовин для осягнення повного поступу і рівноправности жінок у цілому світі.

Але були інші делеґатки, які обстоювали включення у порядок нарад справ миру апартейду, палестинських жінок і втікачів у наслідок воєнних дій в різних країнах світу. Ця тематика знову, як це було в Мехіко (1975) і в Копенгаґені (1980) доведе до „політизації" конференції і до усної полеміки державних представників на пленумах конференції.

На наступних нарадах в 1984 і 1985 роках Комісія Статусу Жінок доведе до якогось компромісу, беручи до уваги рішучу опозицію Америки й інших країн західнього світу. Одне є певне, що політичних моментів не вдасться оминути на конференції, бож жінки є невіддільною частиною своїх суспільств і співучасниками світових подій — миру чи спору.

Доповнюючи доповідь по питаннях, Робін пояснила, що про місце і час конференції та її формат рішить Генеральна Асамблея, мабуть, аж в 1984 році. Чи це буде в Найробі, столиці африканської держави Кенії, котра запросила, чи в іншій країні, залежатиме від політичної стабільности і безпеки та фінансових і фізичних спроможностей господарів конференції примістити кілька або й кільканадцять тисяч жінок, якщо рівночасно буде скликана так званна паралельна конференція недержавних організацій (НДЖО). На першій конференції в Мехіко Сиrі в 1975 році — це була „Трибуна"; в Копенгаґені в 1980 році — це був „Форум", в котрім зареєстровано поверх десять тисяч жінок із цілого світу.

В признанні і подяці за цікаву доповідь передано Р. Рітергоф пам'яткову грамоту Американської Крайової Ради Жінок.

Слідкування за подіями в американському і міжнародному жіночому русі входить в ділянку зв'язків українських жіночих організацій, а то й поодиноких жінок, що утривалюють ці контакти, завдяки постійній і послідовній участі у конференціях, нарадах, чи шляхом активної співпраці або включення у працю різних комітетів, де все можна використати принагідні ситуації, щоб інформувати чужинний світ про український жіночий рух і про українські актуальні справи і події.

Подекуди українки очолюють вже американські організації, так, наприклад, американські жіночі клюби федерації (в стейті Ню Джерзі) або обіймають вищі позиції у престижових американських жіночих органзаціях. І так Союз Українок Америки є одним із 25 в Крайовій Раді Жінок та вже кілька разів мав свою членку в Екзекутивному Комітеті Ради. В каденції 1982—1984 рр. до Екзекутиви входить Іванна Рожанковська, голова СУА; деякі є індивідуальними членами ділових комітетів, а в попередніх роках членом Екзекутиви Ради була Каміля Гук Смородська, яка займала пост секретаря в каденції 1976-78, та як вільний член від 1978-80 років.

Крайова Рада Жінок Америки — це впливова організація, основана в 1888 році, що репрезентує кілька мільйонів членок чи то приналежних до членів-організацій чи на індивідуальній базі, а як член Міжнародної Ради Жінок втримує контакт із 72 крайовими організаціями різних національностей. Маючи статус НДЖО (недержавної організації) в Об'єднаних Націях, Крайова Рада Жінок заанґажована в міжнародному жіночому русі, а для контактів з американськими політичними колами недавно отворила бюро в Вашінґтоні. Зв'язки з цією організацією є, очевидно, вартісні і варто їх продовжувати.

Визначною гостею на цьому товариському прийнятті була Дейм Міріям Делл з Зеляндії, президент Міжнародної Ради Жінок. Між гістьми були представниці кількох недержавних організацій, а також чотири українки: Іванна Рожанковська, голова СУА, та дві референтки зв'язків — Ірина Куровицька і Марта Федорів, і співредактор „Українки в Світі".

Зустріччю проводила привітно Ненсі Баркер, президент Крайової Ради Жінок Америки.

Помер св.п. Микола Стеткевич

У суботу, 16-го квітня ц.р., наше місто попрощало одного з передових громадян, члена церкви свв. Володимира й Ольги, багатьох організацій, неструдженого кооперативного працівника і колишнього підстаршину Української Галицької Армії св.п. Миколу Стеткевича.

Родина Стеткевичів була добре знанна на землях Західної України. З неї вийшло багато наших заслужених громадських працівників і сім священиків.

Св.п. М. Стеткевич народився 1-го березня 1900 року в селі Божиків, Підгаєцького повіту. 18-літнім юнаком вступив у ряди Української Галицької Армії, в рядах якої брав участь у численних боях, щоб своїй Україні запевнити належне місце у „народів вольних колі". В 1921 році, перейшовши недугу плямистого тифу, повернувся у рідне село, де того ж року одружився з Паранею Леськів, і обидвоє включилися енергійно у відбудову знищеної ворогами батьківщини. Микола став співосновником читальні „Просвіта", Сільського Господаря, кооперативи і товариства „Сокіл". Бог обдарував його гарним голосом; він розучував співи наших Богослужень і щонеділі і свят допомагав дякові і його помічникам у крилосі місцевої української церкви св. Миколая.

Св.п. Микола Стеткевич

У 1923 році прийшов на світ єдиний син подружжя Стеткевичів, якого назвали Михайлом Ярославом. Св.п. Микола був дуже працьовитою людиною. Поза працею у власному господарстві, в якій багато допомагала його дружина, вечорами читав багато і вчився, головно в ділянці нашої кооперації; брав участь у фахових курсах книговедення і став під час Другої світової війни в повітовому Союзі Кооператив в Підгайцях його допоміжним люстратором.

У Другій світовій війні помер єдиний син Стеткевичів, який включився в ряди рідних військових формацій: Першої Української Дивізії „Галичина", а відтак Української Повстанської Армії і в її рядах знайшов смерть від ворожої кулі.

У 1944 році покидає св.п. Микола з дружиною рідні землі, поселюються на декілька років в Німеччині, а відтак, за допомогою родини св.п. Степана і Анни Лозинських, приїхали до Виндзору, Онт., в Канаді. Тут знайшли вони працю у готелі „Прінс Едвард". Крім цього, св.п. Микола і його дружина стали членами української католицької церкви свв. Володимира й Ольги і місцевих національних організацій. Обидвоє включилися у працю місцевого 341-го Відділу Українського Народного Союзу. Багато років Покійний провів на становищі директора і писаря в Українській Кредитовій Спілці.

Похорони відбулися з місцевої церкви свв. Володимира й Ольги на цвинтар Меморіялл Гарденс під проводом місцевого пароха о. Євгена Галицького, який виголосив в церкві зворушливе слово. Покійного попрощали також представники організацій і односельчан. Похорони закінчилися піснею „Видиш, брате мій", що її проспівали усі присутні.

Св.п. Микола все думав про відвідини рідних сторін, але слабе здоров'я не дозволило.

Володимир Літинський

Замовлення книжки про Кульчицького

У новинці п. з. „Вийшла книжка про битву під Віднем і Ю. Кульчицького" („Свобода" ч. 82 3-го травня ц.р.), повідомлялося про вихід з друку книжки „Відень-1683 — Козаки і Кульчицький", видавцем якого є Союз Українських Філателістів Австрії.

В цій новинці помилково було подано, що замовляти цю книгу можна, пишучи на адресу журналіста Бориса Ямінського, який цю книгу опрацював, але з її продажем нічого спільного не має. Книгу „Відень 1683 — Козаки і Кульчицький" можна замовляти лише у видавця її — СУФА, — пишучи на адресу: Ukrainische BSV in Osterreich, Schonlatergasse 7/8, A-1010, Vienna, Austria, Europe. Ціна книги — 17 американських долярів і 2 дол. за пересилку звичайною поштою; або 6 дол. — за пересилку летунською поштою.

Сила еміґрації...

(Продовження зі стор. 2)

дозою політичного капіталу в історії свого розвитку має в громадських організаціях чисельну перевагу над менше модними чи й збанкрутованими рухами. Такий рух за посередництвом своїх здисциплінованих, а то й сліпо слухняних членів має всі можливості підпорядкувати собі цілу громадську централю й накинути їй свою ідеологію, дієву стратегію й політичну тактику. Коротко: домінантна політична партія, послуговуючись беззакидним демократичним ритуалом традиційно демократичних держав, може перетворити установу на свою прибудівку, позбавити її загальногромадської суті та її ролі суроґату держави на еміґрації.

Така прибудівка, що монополізована однією партією ексклюзивного характеру під ідеологічно-програмовим поглядом, хоч і надалі виступає під формою загальнонаціональної громадської інституції, не лишає — як було вже вище сказано — місця для співпраці іншим, під ідеолічним поглядом, політичним з'єднанням, і власними руками руйнує почуття національної сукупности в народі і довір'я зовнішнього світу до його державно-творчих здібностей. Звичайно провід такої монополізуючої партії падає жертвою зручно насаджуваної ворожої диверсії в добрій вірі бачить себе в ролі спасителя „ідейної чистоти" національної революції, хоч і природа її наскрізь оперетковна на фоні реалітетів діяспори.

На цей шлях не дадуть себе звести тільки ті проводи, що у власній силі і авторитеті вбачають об'єднуючі, а не поляризуючі засоби; що в появі конкурентів знаходять нагоду власного росту, а не загрозу для своєї „влади"; що своєю індивідуальністю виростають поза партійні рамки, щоб стати національними керівниками державницького маштабу. Політичний діяч з претенсіями на чолові позиції в народі, який зі страху перед розгубленням у зустрічі з протилежностями не зважиться в політичній лінії „вийти поза" ідеологічні обмеження, коли цього вимагає діялектика наперед непередбачених ускладнень, — не має жадних шансів відограти позитивну ролю у визвольній політиці поневоленого народу.

Страху перед розкриттям власної неадекватности в плюралістичній співдії наростаючих концепцій та індивідуальностей аж ніяк не приховати недотепним пояснюванням різниць між „органічною" консолідацією і „механічною", бо й ця термінологія й те пояснювання сперті на потребі себевиправдання. Терміни ці, що ними зарясніла визвольно-фронтівська преса в полеміці з опозицією, зловживає самою сутністю консолідації. Потреба консолідації чи, радше, почуття її конечности зроджується за всіх умов і в усякій формі „органічно" з інтуїтивного гону до самозбереження. А те, що ідеолог ОУН (б) називає „органічною", це в суті речі тоталітарна консолідація. Успішність такої консолідації можлива тільки в державній формі при всіх засобах політичного насилля. Її суттєва прикмета — це заперечення опозиції, що випливає з віри в єдиноправильність усіх концепцій пануючої партії. Ця віра, чисто волюнтаристичного походження і навіть проти життєвого досвіду, виключає всяку можливість для опозиційних партій консолідуватися на плятформі такої ексклюзивности в самому принципі.

Вимога такої партії до цілої національної еміґрації консолідуватися на тоталітарному принципі, бо це, мовляв, не партія, а політична організація, яка заступає інтереси цілого народу, не то що не об'єднує цю еміґрацію, але навпаки — ще більше її поляризує. Кожна ж бо політична партія є організацією і кожна з них має ту ж саму аспірацію: виступати в інтересах цілого народу. Шкідливість такої вимоги і смішність арґументів її апологетів, що при допомозі демократичного ритуалу державного суспільства намагаються доказувати, що це все відбувається „абсолютно по-демократичному" також і в еміґраційних умовах, ми прослідимо згодом на прикладах української діяспори і революції в роках 1917-1920.

Консолідація національної еміґрації в діяспорі можлива тільки на засаді плюралізму, що питомий загальнонаціональним громадським організаціям, де джерелом „влади" є не політичне насилля, а авторитет усіма визнаваного коаліційного проводу.

„Вільна"...

(Продовження зі стор. 2)

нагло по більших містах Совєтського Союзу появилося подостатком свіжих овочів, ярини, м'яса та інших головних харчових продуктів.

Та не довго тривала „ласка" Андропова: незабаром він скасував довго практиковану звичку робітників робити закупи під час праці. Правда, Андропов розпорядив, що тепер багато крамниць є відкриті під час вечірніх годин, щоб робітники могли робити закупи, повертаючись із праці домів. Та робітники нарікають, що це не є жадна полегша для них, бо заки вони прийдуть уже порозпродують м'ясо чи хліб.

Цей розпорядок знову примушує совєтських робітників робити закупи на вільних ринках головних харчових продуктів, по високих цінах. Пересічна заробітна платня і далі є 170 рублів у місяць, а найнижча 70 рублі, отже високі ціни на вільних ринках відбиваються у першій мірі на бюджетах робітничих родин. Факт, що вільні ринки доставляють 9 відсотків товарів, що їх споживають в СССР, є досить неприємним для режиму, і це є причиною, що не подається цін на вільних ринках від 1967 року.

Клопоти режиму

Ці високі ціни на „вільних" ринках спричиняють значну проблему для режиму. Режим добре знає, що „вільні" ринки наносять великі втрати для держави, бо вони відтягають покупців від державних крамниць, але не касує їх бо вони допомагають в розподілі харчів для населення.

Як подає сама совєтська статистика, колгоспники на своїх присадибних ділянках, які становлять 3 відсотки управної землі цілого Совєтського Союзу, дають 25 відсотків усієї сільсько-господарської продукції. З плодами, що їх колгоспники вирощують на присадибних ділянках, вони можуть розпоряджатися як вони хочуть: спожити самі, продати приватно по ціні що її їм удасться виторгувати на „вільних" ринках, або продати їх державі.

Багато колгоспників продає свої продукти приватно по цінах, як подав совєтський часопис „Правда", 109 відсотків вище, як в державних крамницях. А тому, що держава також потребує сільсько-господарських продуктів, що їх вирощують колгоспники на своїх присадибних ділянках, бо ними вони доповняють недобори державної хліборобської господарки, то режим глядить на це „примруженим оком".

„Вільні" ринки" чи „чорні" ринки

Обговорюючи ціни на вільних ринках у Совєтському Союзі, Ебергардт Шінке, професор аґрикультурної економіки університету в Ґіссені, Західня Німеччина, пише, що „часто тяжко розрізнити що входить під поняття — „чорний ринок", а що колгоспний „вільний ринок". Наприклад, ціни на „вільному ринку" кожного дня встановляє його керівник, але під час дня ціни можуть постійно підноситися до такої висоти, яку покупці готові платити. На „вільних" ринках у Москві ціни суботами завжди бувають вищі як в інших днях, бо суботами на закупи приходять жінки закордонних дипломатів.

Кореспонденти закордонних часописів з Москви повідомляють, що по тамошніх ринках кружляють чутки, що вільні торгівці часто підкуповують керівників готелів по великих містах, щоб мати кімнати де ночувати; також кружляють поговірки, що вільні торгівці з південних республік „захопили" в свої руки вільні ринки по великих містах і накидають їм свої ціни. Обговорюючи ці чутки, московський часопис „Совєтская Россія" ясно написав, що таке діється з високими цінами тільки тому, що в Совєтському Союзі недомагає система роздрібного продажу.

Збірка на церкву в Люрді

Користаючись із нагоди перебування в Міннеаполісі Мінн., 5-го грудня 1982 року Марійки Гельбіґ, при допомозі членкинь парохії св. Константина, улаштовано вечір прозірок із посвячення української церкви в Люрді, як і з подорожі до Люрду, Риму й в Україну. Прозірки і їх пояснення зробили дуже гарне враження на присутніх. Прихід із добровільних даток в сумі 86 дол. М. Гельбіґ просила вислати на викінчення церкви в Люрді.

Мирослава Тучапець, членка 385-го Відділу УНСоюзу в Міннеаполісі, зайнялась збіркою від парохії св. Константина, яка дала 940 дол., і всю суму — 1.026 дол., вислала о. Приймі, за що отець передав щиросердечну подяку жертводавцям, збірщиці М. Тучапець і власниці бюра подорожей СКОП М. Гельбіґ.

П. Тучапець

ПОДЯКА

Всім, що допомогли нам перенести родинне горе та з гідністю відпровадити на місце Вічного спочинку

нашого Найдорожчого

ЧОЛОВІКА, БАТЬКА, ДІДУСЯ І ПРАДІДУСЯ

СВ. П.

СТЕПАНА СТЕЦИКА

який відійшов від нас 11-го січня 1983 року,

СКЛАДАЄМО НАШЕ СПАСИБІ.

Щиро дякуємо Всечеснішому о. Т. Прокопові за відправи похоронних обрядів, високопреподобному о. протоігуменові П. Пащакові за зворушливу проповідь, Всечеснішому о. деканові Ю. Беньковському та о. діяконові Б. Карасеві за відправлення Панахиди в похоронному заведенні.

Складаємо щиру подяку Шановним Промовцям за зворушливі й теплі прощальні слова: п-ні Ст. Квасовській та проф. Є. Федоренкові від Шкільної Ради при УККА, інж. П. Байбакові від 10-го Відділу ОДВУ, інж. В. Процикові й панам Ст. Селешкові та І. Яремчукові від ЦУ ОДВУ.

Висловлюємо сердечну подяку нашим Дорогим Приятелям, Знайомим і Рідним, що склали свої жертви на Заупокійні Богослужби та в пам'ять Покійного на Фонд Катедр Українознавства в Гарвардському університеті, Стипендійний фонд при Шкільній Раді імени Покійного, Визвольний Фонд ОУН, Американське Т-во для Дослідів Пістряка та на будову УКЦеркви в Оттаві, Канада. Дуже дякуємо за квіти й за вислови співчуття.

Ми невимовно вдячні Всім, що не зважаючи на сніговію прибули з нами на український православний цвинтар св. Андрія в С. Бавнд Бруку, Н. Дж., щоб віддати Покійному останню прислугу й пошану.

За зворушливу духову підтримку Родини, Приятелів і Знайомих у час похоронів наша глибока вдячність.

Ще раз Усім Вам наше щире спасибі.

Дружина — МАРІЯ
сини:
ВОЛОДИМИР
ІГОР
АДРІЯН з дружиною ЛІДІЄЮ, дітьми і внуками

У безмежному смутку повідомляю Громадянство, Приятелів, Знайомих і Земляків, що в середу, 13-го квітня 1983 року з Волі Всевишнього, по довгих — 10 літ — і дуже важких муках відійшов у Вічність в торонтонському шпиталі York-Finch General Hospital

бл. п. інж. економіст

ДМИТРО МИХАЙЛЮК

народжений 12-го жовтня 1897 р. на Покутті в Україні, директор Окружного Союзу Українських Кооператив у Коломиї і Станиславові.

ПАНАХИДА відбулася в четвер, 14-го квітня 1983 р., о год. 8:30 веч. в похоронному заведенні J. Cardinal and Son Ltd., 92 Annette Street, Toronto, Ont., Canada.

ПОХОРОННА СЛУЖБА БОЖА відбулася в п'ятницю, 15-го квітня 1983 р. в українській католицькій Свято-Миколаївській Патріяршій Церкві, 4 Bellwood Avenue, Toronto, Ont., Canada.

Тлінні Останки Покійного зложено біля донечки Лідії-Любови на Prospect Cemetery, Section 31, Lot 25.

ВІЧНА ЇМ ПАМ'ЯТЬ!

Залишив у глибокому болю:
дружину — ДОЗЮ
брата — МИХАЙЛА
Близьку і дальшу Родину в Україні і безчисленних Друзів і Приятелів по широкому світі

Ділимося сумною вісткою з Родиною, Приятелями і Знайомими, що в суботу, 14-го травня 1983 р., несподівано, помер на 75-му році життя

бл. п. маґістер прав

СТЕФАН МІШКЕВИЧ

пластун сеньйор загону „Червона Калина", довголітній голова Товариства „Самопоміч" в Клівленді, Огайо.

ПОХОРОН відбувся 18-го травня 1983 р. в Розвіл, Каліфорнія.

Горем прибиті:
дружина — СТЕФАНІЯ
син — РОМАН з дружиною СУЗЕЮ
внуки — СТЕФЦЬО і СКАТИК
сестра — СОФІЯ ПРИПХАН
братова — ІРЕНА МІШКЕВИЧ з родиною
кузин — ЛЕВ ЧАЙКОВСЬКИЙ з родиною
тесть — СТЕФАН КІЗИМА
шваґрова — ОКСАНА ЗОЗУЛЯ з родиною
шваґер — БОГДАН КІЗИМА з родиною
1125 Audrey Way, Roseville, Cal. 95678

Тріюмфально...

(Продовження зі стор. 1)

якому якраз сповнилося 95 років. (Тому цю пісню Капеля присвятила його ювілеєві); псалом „Блажен муж, алилуя" Андрія Гнатишина; „Рано вранці новобранці виходили за село" о. Кирила Стеценка на слова Т. Шевченка, з сольо баритона Яреми Цісарука; „Чорна рілля ізорана" в обробці Станіслава Людкевича, із сольо Марка Фаріона, бас (ця пісня була присвячена Капелею пам'яті жертв штучного голоду в 1932-33 роках в Україні; „У туркені по тім боці", уривок з Шевченкової поеми „Гамалія", музика Миколи Лисенка; жартівливу пісню „Удовицю я любив" в обробці Г. Китастого і в його ж обробці — „Ой, продала дівчинонька серце"; пісню для тенора з хором К. Білиловського „Я пісню співаю про квіти, про гай" із сольо Павла Писаренка, і на кінець першої частини — два шевченківські шедеври — історичні пісні „Встає хмара з-за Лиману", з поеми „Тарасова Ніч" в обробці Василя Ємця, і гайдамацьку пісню „Гей, злітались орли, орли-гайдамаки", в обробці о. К. Стеценка. Це було достойним фіналом першої частини, в якій всі бандуристи, а особливо їхній диригент, виявили себе незрівняними українськими музиками і співаками.

Коротка перерва, після чого Капеля виконала: „Ой, ішли наші славні запорожці та понад Бугом-рікою", народну пісню з протимосковським спрямуванням; „У полі корчомка" в обробці Гната Хоткевича із сольо тенора П. Писаренка; козацьку героїчну „Пісню про Нечая" теж в обробці Г. Хоткевича, з сольо (баритон) Я. Цісарука; „Зеленая ліщинонько, чом без сонечка зів'яла", серенада в обробці Миколи Леонтовича, з сольо тенора Юрка Оришкевича; „Пісню Івана Сірки" з опери „Про що тирса шелестіла" о. К. Стеценка, з басовим сольо Ігоря Зам'ятого; „Ой, ти, дівчино зарученая", в обробці Г. Китастого, в якій дуетом співали героїчний тенор Віктор Шевель і баритон Я. Цісарук; гумористичну пісню в обробці Г. Хоткевича „Ой, чий же це двір" і сатиричну пісню „Сільський адвокат", композиція Віктора Мішалова, із сольо В. Шевеля; в'язанку трьох веселих пісень в обробці Д. Піки „Унадився журавель до бабиних конопель". На маєстатичний фінал за програмою ішла „Пісня про Тютюнника" на слова Івана Багряного, композиція Г. Китастого, пісня яка за ці три-чотири десятків років стала легендарною піснею про героїзм Визвольних Змагань і Зимових походів, про легендарних Симона Петлюру і Юрка Тютюника — „Полтаву, прапори і Київ". Тут дует співали Роман Касараба, баритон, і Юрій Оришкевич, тенор.

Після „Тютюнника" заля оваційно вітала Капелю і не думала пустити бандуристів зі сцени, так що бандуристи заспівали ще три надатки: „Грай, бандуро, грай", композиція Ігоря Шамо; „Ой у полі на роздолі не вітри гудуть" та могутнє й надхненне Шевченкове „Реве та стогне Дніпр широкий", де виявалась, як і в попередніх речах, уся могутність співу і гри Капелі та її вміння переходити від ідеального піяніссімо до могутнього форте, і де всі 47 співаків співають як один співак, настільки здисципліновані вони як хористи і музики, і настільки вміє маестро Григорій Китастий видобути з усіх такий спів і такий тон, який йому якраз потрібний.

У програмі концерту глядачів у залі чекала також несподіванка, коли поза надрукованою програмою оголосив Юліян Китастий, який заповідав в імені Капелі зміни в програмі, що виступить молодий віртуоз-інструменталіст 22-річний бандурист Віктор Мішалов. Він заграв „Пливе човен", варіяції на тему народної пісні Сергія Баштана, славного бандуриста і визнаного найкращого вчителя гри на бандурі в Києві. Заля зустріла молодого кобзаря оплесками схвалення й бурею аплодисментів проводжала його після закінчення його гри.

Офіційна 40-сторінкова програма-бюлетень Карнегі Голл, крім програми концерту Капелі і великої світлини всіх бандуристів, ще помістила окремо фото диригента Григорія Китастого і майже три сторінки інформацій про Капелю і загально про українських кобзарів, не упустивши мартирології старих кобзарів, яких у числі кілька сот підступно розстріляв Сталін на початку 1930-их років.

Після закінчення концерту вітали бандуристів китицями і кошами квітів різні українські музичні товариства, ансамблі та приватні ентузіясти бандури. Окремо китицю квітів дістав молодий В. Мішалов.

По концерті, в ресторані Українського Народного Дому, уфундований меценатом-бизнесменом Михайлом Пирським, відбувся для всіх членів Капелі і запрошених гостей обідвечеря з ініціятиви і заходами невтомного голови Школи Кобзарсього Мистецтва Миколи Чорного. В залі ресторану, як і перше на сцені, впадало в очі, що тут, на цих 48 осіб бандуристів припадає половина зовсім молодих людей, що свідчить про здійснювання на ділі гасла „лицем до молоді": Капеля Бандуристів ім. Шевченка не має „прірви поколінь", бо поруч один з одним грають сини, батьки і навіть діди, хоч таких найстарших 76-річних, як сам маестро кобзарів тут вже небагато. Наймолодшому ж всього 18 років. Було кілька промов, серед яких на вирізнення заслуговує слово М. Чорного, який використав цю нагоду, щоб подякувати постійним меценатам Школи Кобзарського Мистецтва, приятелям усіх бандуристів — подружжю Шумейків, Антонові і Вірі; українському банкові в особі д-ра Івана Серанта та згаданому добродієві М. Пирському. На прийнятті була понад сотня людей, кілька представників преси, як теж чимало визначних громадян з Ню Йорку, але найбільше таки молоді, яким бандура і український спів дуже дорогі. На вечорі був Михайло Івасівка, який подбав про приїзд Капелі до Ню Йорку. Усім за увагу і привіт подякував адміністратор Капелі бандурист, співак і майстер — будівничий бандур Петро Гончаренко.

Після вечері ще довго лунали тут голосні і щирі співи молодших і середніх віком членів Капелі з їхніми шанувальниками з Ню Йорку й околиці; від їхнього могутнього співу, здавалося, тремтіли стіни Народного Дому. Щедрий цей спів не припинила і північ, лиш співаки змінили залю УН-Дому на залю Спортового Клюбу, де спів тривав далеко за північ. Про успіх Капелі у виступі в Карнегі Голл під заголовком „Український хор співає і акомпанює собі" появилася прихильна рецензія у понеділковому виданні „Ню Йорк Таймсу", з 23-го травня, пера Джана Парелеса з підкресленням, що цей інструмент „звучить, як ніщо інше на землі". Це, на думку критика, і глибинність лютні, і темність звуку арфи і ніжність цитри, і більше за все: коли співає хор і музиканти торкають всією масою старовинні струни, викликається (у слухача) враження чогось позасвітнього". Автор пише про те, як багатство чоловічих голосів переходить від майже нечутного шепоту-співу до могутнього крещендо і форте, а потім знову до найтихішого піяніссімо, щоб віддати найтонші нюанси почувань. Щоправда, як це є звичає „Ню Йорк Таймсу", якщо пишеться щось добре про українців, то їх обов'язково „прираховують" до росіян. Така ж неточність щодо ідентифікації трапилася і цей раз двічі в рецензії, хоч слово „український" згадане п'ять разів.

Молодий віртуоз-бандурист виступить в УІА

Ню Йорк, Н. Й. — Тут, у вівторок, 31-го травня, о 7-ій годині вечора, в приміщенні Українського Інституту Америки виступить із власним концертом 22-річний бандурист-віртуоз Віктор Мішалов з Австралії, що якраз тепер брав участь у концертовому турне Української Капелі Бандуристів ім. Т. Шевченка по сході Америки й Канади, відвідавши з Капелою 14 міст.

Віктор Мішалов народився в 1960 році в Сіднеї, Австралія. Бандурою він захопився від 11-го року життя, розпочавши науку гри при Сіднейському Ансамблі Бандуристів під керівництвом Григорія Божула, який у свій час вивчав гру на бандурі у славнозвісного Гната Хоткевича, кобзаря-бандуриста, музиколога, письменника і композитора, який спричинився до відродження зацікавлення бандурою на Україні на переломі XIX і XX століть.

У 1978 році В. Мішалов дістав стипендію від Австралійської ради мистецтв для дальшої науки гри на бандурі, і тоді він прибув до ЗСА, де вчився у таких визначних кобзарів, як Петро Китастий, Петро Гончаренко і взагалі — при Українській Капелі Бандуристів ім. Т. Шевченка. З року 1979 до 1981 В. Мішалов навчався в Київській консерваторії у одного з найкращих бандуристів України Сергія Баштана і у кобзаря Григорія Ткаченка, останнього справжнього, уцілілого чудом від знищення, представника старосвітського кобзарства.

Віктор Мішалов виступає з бандурою по всьому світі. Він виступав у Европі, в Австралії та у Північній Америці. Він учитель гри на бандурі і автор багатьох статтей про бандуру і підручника та вже видав свою першу платівку „Бандура", звукозапис української інструментальної музики. Платівка втішається доброю славою поміж шанувальниками бандури і бандуристів, її випродукував Богдан Тимець — Yevshan Communications Inc., P.O. Box 125, Station St. Michel, Montreal, Que., Canada H2A 3L9.

Правильний підпис

У дописі „Вісті СУФА" („Свобода" ч. 44 з 9-го березня ц.р.), повідомлено, що австрійська пошта випустить спеціяльний бльок з нагоди 300- річчя відсічі Відня і подана ілюстрація-світлина пропам'ятної поштової марки. Під цією маркою, проте, був помилковий підпис: поштова марка СУФА. Подаємо знову світлину цієї марки, під якою має бути підпис: Пропам'ятна поштова марка австрійської пошти, що появиться з приводу „300-ліття відсічі Відня від другої турецької облоги". — Ред.

Громада Трентону відзначила 50-ліття голоду в Україні

Заходами громадян Трентону, Н. Дж., створено Громадський комітет цього міста для відзначення Великого штучного голоду в Україні у 1932-1933 роках. До складу Комітету увійшли: Л. Веремієнко, А. Галайдіда, Б. Скорупська, М. Дзюбас, Б. Качуровський, І. Гафткович та Є. Кальман.

У неділю, 24-го квітня, ми відзначили найтрагічнішу в історії людства 50-ту річницю Великого голоду в Україні, влаштованого Москвою з метою винищення здорової верстви нашого народу - селян.

Жалобна академія відбулася у залі української православної церкви св. Юрія Переможця у Ярдвіллі, Н. Дж. У цей день у всіх трьох українських церквах відслужено панахиди за душі тих мільйонів, які померли голодною смертю.

Софія Івахненко під акомпаньямент Лії Шульгач проспівала американський національний гимн. Л. Веремієнко, голова Комітету, сказав вступне слово та представив доповідачку проф. д-р Катерину Кохно. К. Кохно біля 30 років є активною в американському науковому і політичному світі. Вона є членом: Комітету особливих завдань, Спеціяльний дорадник до Американської конгресової Дорадчої ради, член Ради американської безпеки.

Доповідачка дуже добре опрацювала свою доповідь, адже вона сама і її родина ледве врятувалися від голодної смерті. Вона розповіла про причини штучного голоду, його перебіг та реакцію вільного світу. Д-р Кохно у своїй доповіді підкреслила три історичні етапи совєтського народовбивства: національну політику комуністично-російського імперіялізму супроти України; совєтську економічну колоніяльну політику, знищення національно свідомої верстви селянства і боротьби народу проти комунізму і насильної колективізації.

Доповідачка навела багато фактів переслуханих свідків про голод. Від селян вимагали неможливого — здати більше хліба, ніж було. За невиконання нереальних норм палили села, мордували всіх поголовно. У 1932 році з України вивезено 95 відсотків посівного зерна. Москва післала в Україну В. Молотова, щоб допоміг Кагановичеві „викачати" зерно, цебто, приспішити голод. Ціле Політбюро працювало, щоб вигубити українських селян. Коли почався голод, 38 членів Політбюра були розстріляно, а 4.250 членів української комуністичної партії репресовані, щоб закрити сліди нечуваного злочину. Далі д-р Кохно розповіла потрясаючі факти про „бараки смерти для дітей". Сиріт збирали у бараки, де їх доморювали голодом. Реєстрація дітей і шкільної молоді в 1934 році виявила, що 50 відсотків дітей загинуло. Траплялося і людоїство. Доповідачка розповіла і про „показуху" для прем'єра Франції Едварда Ерріо. Повернувшися додому, він скликав пресову конференцію у Франції і в Швайцарії, де твердив, що голоду в Україні нема, бачив він лише добробут.

На закінчення д-р Кохно запропонувала присутнім підписати петиції до президента Роналда Регена у справі створення президентського комітету для прослідження голоду в Україні, а також апелювати до Об'єднаних Націй.

У мистецькій частині брала участь капеля бандуристок при Об'єднанні Українських Православних Сестрицтв у Бавнд Бруку під керівництвом Ніни Ґаліон. Капеля виконала кантату „Скорбна мати", „Стародавні образи" сл. О. Неприцького Грановського муз. о. І. Зайця, „У полі могила", народна пісня, „Встає хмара з-за лиману", народна пісня, „Ой, у полі над могилою" сл. Я. Славутича, муз. М. Фоменка, „По діброві вітер віє", народна пісня, сл. Т. Шевченка; „Село" - уривок з поеми І. Качуровського, по-мистецьки продеклямувала Ляриса Качуровська.

Репертуар програми для академії був добре підідбраний. Виконання всіх точок було на високому мистецькому рівні. Присутні глибоко пережили цей вечір разом із виконавцями. Національним гимном „Ще не вмерла Україна" закінчено програму.

Присутні були під сильним враженням доповіді д-р Кохно. При перекусці, приготованій молодечим Відділом СУА, люди ще довго обмінювалися враженнями з доповіді та своїми особистими переживаннями.

Б. Скорупська

Відгомін...

(Продовження зі стор. 1)

них ділянках громадського життя українців у Канаді. Помер він у 1970 році.

Поетичну спадщину в цій книжці, кермуючись тематикою, поділено на дві частини. Перша частина — це „Земний шлях Ісуса Христа", — друга: „Піонерські та інші вірші". Як редактор поетичних творів В. Купченка С. Гординський підкреслює у своїх увагах талановитість їх автора, зокрема тематику. Прозові твори тут поділено на три частини: „Проза і переклади", „Літературно - мистецькі статті й есеї" та „Статті на історичні, релігійні та громадські теми". В кінці своєї передмови до книжки Ю. Клиновий пише: „...постать Купченка, його загальна діяльність і зокрема поетична творчість варті того, щоб їх пригадати й утривалити для майбутнього, що й має на меті це видання".

Книжку „Поезія і проза" — в ціні 12 долярів — можна купити в: Ukrainian Book Store, P.O. Box 1640, 10215-97 Street, Edmonton, Alta, Canada, T5J 2N9.

Відбулися Загальні збори станиці 1УД УНА в Нюарку-Ірвінґтоні

В неділю, 27-го березня ц.р. в 4-ій год. по полудні в Українському Народному Домі в Ірвінгтоні, Н. Дж., у своїй власній домівці, відбулися річні Загальні збори Станиці Братства колишніх вояків 1 УД УНА. Голова Станиці П. Семенюк відкрив збори, привітавши присутніх членів, та передав ведення Зборів президії, яка була обрана одноголосно в такому складі: О. Голинський - голова, Т. Пастушенко - секретар, Б. Федик - заступник.

Після відчитання протоколу з останніх Загальних зборів Б. Федиком і схвалення його, почалися звіти з цілорічної праці Станиці. Звітували такі референти: секретар В. Пелехатий, фінансовий референт А. Фединишин, імпрезовий референт Я. Закаляк, голова і рівночасно адміністратор хору „Трембіта" при Станиці, П. Буняк і голова Станиці П. Семенюк.

З фінансового боку рік був добрий, хоча участь громадян у наших імпрезах була дещо менша. Співпраця членів управи була весь час дружня, як також співпраця в міжкомбатантських організацій, що підтвердили всі звітодавці. На протязі року переведено під церквами дві збірки — одну під час Зелених Свят на охорону могил „Броди-Лев", а другу — в листопаді для Суспільної Служби Комбатантських Організацій. Крім цього, вислано до членів збіркові листи ССК. Я. Закаляк упорядкував список і плян могил наших побратимів в Бавнд Бруку; ці могили наша Станиця відвідує кожнорічно в Провідну Неділю. На Зелені Свята наша Станиця брала участь у Богослуженні і Панахиді на символічній могилі в Ґлен Спей. На наш вже від років традиційний Андріївський Вечір ми заанґажували групу Л. Белюць з різноманітною андріївською програмою. В лютому ми влаштували забаву, спільно з комбатантськими організаціями УПА і ОБВУА, що мала великий успіх.

При станиці розвивається мішаний хор „Трембіта" головою якого і адміністратором є П. Буняк. Диригентом хору дотепер був проф. А. Микитюк, але, з огляду на свою хворобу, передав дириґування проф. Р. Венке. Хор „Трембіта" має за собою вже декілька успішних виступів і при деякому підсиленні голосів та фаховій дириґентурі проф. Венке є вигляди на його ще кращий розвиток.

Після короткої дискусії над звітами А. Тимкевич від Контрольної комісії заявив, що всі прилоги і книги знайдено в якнайкращому порядку. Відносно кольпортажу книжок він порадив створити окрему комісію, щоб розрахуватися за всі попередні видання, передані Станиці до розпродажі.

Б. Куриляк запропонував уділити абсолюторію уступаючій Управі, що присутні схвалили одноголосно.

Від Номінаційної комісії, Я. Закаляк відчитав листу кандидатів, запропонованих до Управи на 1983 рік: почесний голова - І. Тарнавський; голова Станиці і адміністратор хору — П. Буняк; містоголова - В. Юркевич; секретар - В. Пелехатий; скарбник А. Фединишин; імпрезові референти - Я. Закалюк і С. Магмет; пресовий референт - Т. Пастушенко; вільні члени - Б. Федик і П. Штабалюк; прапороносці - В. Боярський, В. Коверко і П. Кузів; кольпортер - П. Пікулович; Контрольна комісія - П. Семенюк голова, А. Тимкевич і Б. Куриляк - члени. Тимчасова комісія для полагодження кольпортажу книжок П. Семенюк П. Пікулович і А. Фединишин. Управу вибрано одноголосно. Одночасно вибрано п'ять членів на делегатський з'їзд, який відбудеться в Ґлен Спей.

У дальшій дискусії деякі члени виявляли своє затурбовання роз'єднанням серед нашого громадського середовища після 13-го Конгресу Українців в Америці. Про становище Братства 1 УД УНА до УКК дав вияснення голова президії О. Голинський і в заключенні зазначив, що є побажаним, щоб ті справи привести якнайскоріше до порозуміння, бо інакше це буде розгромом нашого організованого життя. При кінці порушено справи святкування 40-ліття створення І-ої Української Дивізії і заклик до численної участи 18-го червня на Союзівці.

Петро Буняк, новообраний голова, подякував всім за довір'я та закликав до співпраці. На цьому закінчено Загальні збори з перекуcкою, яку зорганізував П. Семенюк.

Тарас Пастушенко